

**Комунальний заклад вищої освіти
«Дніпровська академія музики» Дніпропетровської обласної ради»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ВСП «Фаховий музичний
коледж» КЗВО «Дніпровська
академія музики» ДОР»

Олена Потоцька
Олена ПОТОЦЬКА
«29» серпня 2025 року

**СИЛАБУС
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ІМПРОВІЗАЦІЇ»**

“Мистецтво джазу”

Освітньо-професійний ступінь – Фаховий молодший бакалавр
Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма – «Музичне мистецтво»

**Д н і п р о
2 0 2 5**

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Основи імпровізації» поєднує теоретичні знання та виконавську практику, спрямовану на розвиток творчого мислення, слуху, ритмічної чутливості та навичок самовираження у реальному часі. Курс охоплює основи гармонії та ладової імпровізації, ритмічні моделі, фразування, ансамблеву взаємодію та концертну практику.

Особлива увага приділяється вивченню стилістичних напрямів (бібоп, хард-боп, вільна імпровізація), транскрипції імпровізацій видатних музикантів, а також формуванню індивідуального імпровізаційного стилю студента. Дисципліна розвиває гнучкість музичного мислення, уміння взаємодіяти в ансамблі та готує до професійної виконавської діяльності.

КОМПЕТЕНТНОСТІ.

У межах цього курсу здобувачі освітньо-професійного ступеню «Фаховий молодший бакалавр» формують інтегральну, загальні та спеціальні компетентності, передбачені освітньо-професійною програмою «Музичне мистецтво».

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері музичного мистецтва або у процесі навчання, що вимагає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, історії мистецтва, музичного виконавства та педагогіки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 6. Здатність вчитися та оволодівати новими знаннями;

ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;

Спеціальні компетентності (СК):

СК 2 Здатність демонструвати достатній рівень виконавської майстерності.

СК 3 Здатність відтворювати художньо-образний зміст музичного твору у виконавській діяльності.

СК 4 Здатність використовувати спеціалізовані знання з теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК 5 Здатність демонструвати професійні навички та уміння в музично-теоретичній/виконавській/педагогічній/ /організаційно-творчій діяльності.

СК 11 Здатність відслідковувати і оцінювати власний прогрес та досягнення у професійній сфері, проявляти критичну самосвідомість.

СК 13 Здатність презентувати результати своєї творчої /педагогічної/організаційно-творчої діяльності перед аудиторією з урахуванням її специфіки.

СК 14 Здатність до професійної самореалізації.

ТРИВАЛІСТЬ КУРСУ. Для здобувачів на основі базової середньої освіти: кількість кредитів ЄКТС — 5, Курси II — IV, Семестри III — VIII, загальний обсяг — 150 годин, з них аудиторних — 71 годин, самостійних — 79 години. Для здобувачів на основі повної загальної середньої освіти: кількість кредитів ЄКТС — 5, Курси II — IV, Семестри III — VIII, загальний обсяг — 150 годин, з них аудиторних — 71 години, самостійних — 79 годин.

МЕТОЮ навчальної дисципліни «Основи імпровізації» є розвиток у здобувачів освіти навичок творчого самовираження, слухових та ритмічних здібностей, аналітичного мислення і здатності до миттєвого прийняття музичних рішень. Курс спрямований на опанування гармонічних, ладових, ритмічних і мелодичних основ імпровізації, вивчення стилістичних напрямів, а також на вироблення уміння взаємодіяти в ансамблі.

У процесі навчання у студентів розвиваються слухові та ритмічні здібності, аналітичне мислення, здатність до спонтанного прийняття творчих рішень і сценічної комунікації. Особлива увага приділяється фразуванню, артикуляції, роботі з транскрипціями видатних музикантів, психологічній підготовці до виступів і формуванню індивідуального імпровізаційного почерку.

Дисципліна «Основи імпровізації» виховує музиканта-професіонала з широким виконавським і культурним кругозором, здатного вільно володіти засобами музичної мови, адаптуватися до різних жанрово-стилістичних ситуацій та ефективно реалізовувати свій творчий потенціал у концертній і педагогічній діяльності.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (РН)

Після закінчення курсу здобувач фахової передвищої освіти повинен вміти:

РН 3 Грати на музичному інструменті/співати артистично, технічно, осмислено відтворюючи художньо-образний зміст музичного твору відповідно до його стильових особливостей.

РН 7 Використовувати відповідні інформаційні, технічні, цифрові ресурси для запису та/або аранжування музичних композицій, розробки музично-інформаційних презентацій, опрацювання нотного тексту.

РН 9 Оперувати традиційними й сучасними знаннями в контексті освітньої виконавської/музично-теоретичної/педагогічної/організаційно-творчої діяльності (відповідно до освітньо-професійної програми).

РН 15 Позитивно сприймати конструктивні критичні зауваження фахівців щодо своїх навчальних та творчих результатів і використовувати їх для власного професійного розвитку.

РН 17 Презентувати результати власної мистецької діяльності з метою забезпечення особистісної конкурентоспроможності на ринку праці.

МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ В СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНИЙ ПОСЛІДОВНОСТІ

Вибіркова навчальна дисципліна «Основи імпровізації» вивчається з другого курсу і є складовою частиною циклу професійної та практичної підготовки фахівців. Для її успішного опанування необхідні знання, отримані під час початкової спеціалізованої музичної освіти, зокрема: володіння музичним інструментом, основи гармонії та ритміки, здатність до слухового аналізу, читання нотного тексту, а також елементарні навички колективного музикування.

Курс «Основи імпровізації» тісно пов'язаний з іншими навчальними дисциплінами, зокрема з «Теорією музики», «Сольфеджіо», «Аналізом музичних творів», а також із практичними класами («Фах», «Ансамбль», «Оркестровий клас»). Він створює підґрунтя для формування індивідуального виконавського стилю, розвитку навичок ансамблевої взаємодії та підготовки до професійної концертної діяльності.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Дисципліна «Основи імпровізації» реалізується у вигляді практичних занять та самостійної роботи здобувачів освіти. У процесі вивчення застосовуються такі напрями роботи:

- розвиток слуху, техніки та ритмічної точності;
- практика гармонічної, ладової та ритмічної імпровізації;
- вправи з фразування та артикуляції;
- імпровізація у різних стилях (бібоп, хард-боп, вільна імпровізація тощо);
- ансамблева взаємодія та колективна імпровізація;
- робота з транскрипціями видатних музикантів.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ.

У процесі опанування дисципліни застосовуються:

- метод практичної імпровізації (гра в різних жанрах та стилях у реальному часі);
- метод транскрипції та аналізу (відтворення і дослідження імпровізацій майстрів);
- метод ансамблевого музикування (слухання, взаємодія, комунікація у групі);
- жанрово-стильовий метод (вивчення характерних ознак бібопу, хард-бопу, вільної імпровізації та ін.);
- сенсорно-моторний метод (розвиток техніки, ритмічної точності та реакції);
- репродуктивно-варіаційний метод (наслідування з подальшою варіацією та адаптацією запозичених фраз).

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Заняття з дисципліни «Основи імпровізації» будуються на основі програми навчання, послідовно розробленої викладачем даного навчального курсу, що формується з урахуванням індивідуальних можливостей здобувача фахової передвищої освіти та завдань, які ставляться перед ним. Кожного семестру протягом перших років навчання здобувач повинен опанувати певну кількість (визначається цикловою комісією) різних за жанрово-стильовими характеристиками творів. Протягом останнього року навчання відбувається підготовка програми іспиту підсумкової атестації. В робочих програмах, що зберігаються на циклових комісіях, вказані орієнтовні програми тематичних блоків, які є обов'язковими.

ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контрольні заходи включають поточний, семестровий та підсумковий контроль і проводяться у формі сольних виступів. Вимоги до контрольних заходів розробляються цикловими комісіями.

До основних форм поточного, семестрового та підсумкового контролю відносяться: прослуховування індивідуальних програм, що включає виконання технічного матеріалу та читання нот з листа; прослуховування програми академічного концерту, презентація анотацій; прослуховування програми семестрового іспиту, що проводиться з метою оцінки результатів навчання за семестр.

Підсумкова атестація у формі екзамену здійснюється з метою підведення підсумків даного навчального курсу та представляє собою виконання творів у обсязі, визначеному кожною цикловою комісією.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»).

Курс передбачає аудиторну та самостійну роботу. Середовище на занятті є творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Пропуски занять здобувачами припустимі тільки з поважних причин та підлягають відпрацюванню.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Scott Andrew (Dr.), A Jazz Improvisation Course Utilizing Movable-Do Solfege, 2021. New York, USA. 112 p.
2. Includes exercises and analysis of Chad LB's Step by Step Process to Learning Jazz Standards, 2019. Boston, USA. 90 p.
3. Melodic Chromatic Application For Jazz vocabulary and techniques Chad Lefkowitz-Brown 2020. New York, USA. 140 p.
4. Pentatonic masterclass Chad Lefkowitz-Brown. 2020. 135 p.
5. Scott Reeves, Tom Walsh — Creative Jazz Improvisation (5-е видання, 2023). New York, USA. 70 p.

Додаткова:

1. Baker David. How to Play Bebop. Vol. 1–3. Alfred Music, USA, 1983–1990. 137 p.
2. Harris Barry. Exploring the Diminished. Barry Harris Publications, USA, 1985. 60 p.
3. Clarke Herbert L. Technical Studies for the Cornet. Carl Fischer, New York, USA, 1912. 120 p.
4. Aebersold Jamey. Jazz Handbook. Jamey Aebersold Jazz, USA, 1992.
5. Harris Barry. The Barry Harris Approach to Improvisation. Barry Harris Publications, USA, 1991. 75 p.
6. Parker Charlie. The Charlie Parker Omnibook. Hal Leonard Corporation, USA, 1978. 135 p.
7. Lowery Robert “Boysie”. Method for Jazz Improvisation. Advance Music, Rottenburg, Germany, 1995. 80 p.
8. The Real Book. Vol. I–III. Hal Leonard Corporation, USA, 2004. 93 p.

9. Berklee College of Music. Berklee School of Music Book. Berklee Press, Boston, USA, 2000. 149 p.
10. Priestley Brian. Front Line: Jazz Piano Solos. Wise Publications, London, UK, 1982. 127 p.
11. Levine Mark. The Jazz Piano Book. Sher Music Co., Petaluma, USA, 1989.
12. Nelson Oliver. Patterns for Improvisation (для саксофона). USA, 1967. 89 p.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Jazz Standards (www.jazzstandards.com) – база даних джазових стандартів із транскрипціями та аналізами.